प्राप्नुयात् सह भार्य्यया । अविशेषेण सर्वेषां वर्णानां त्रिविधं धनम् । वैशेषिकं धनं दृष्टं ब्राह्मणस्य त्रिलक्षणम् । याजनाध्यापने नित्यं विशुद्धाच्च प्रतिग्रहः । त्रिविधं क्षत्रियस्यापि प्राहुर्वैशेषिकं धनम् । युद्धार्थलब्धं करजं दण्ड्यध्यापहारतः । वैशेषिकं धनं दृष्टं वैश्यस्यापि त्रिलक्षणम् । कृषिगोरक्षवाणिज्यं शूद्रस्यैभ्यस्त्वनुग्रहात् । कुसीदकृषिवाणिज्यं प्रकुर्वीत स्वयंकृतम् । आपत्काले स्वयं कुर्वन्नैनसा युज्यते द्विजः" । तामसादिभेदेन तस्य त्रैविध्यं नारदेन उक्तं यथा "पार्श्विकद्यूतचौर्य्यार्त्तिप्रतिरूपकसाहसैः । व्याजेनोपार्जितं यत्तु तत् कृष्णं समुदाहृतम्" । पार्श्विकः पात्रतया योऽर्जयति । आर्त्त्या परपीड़या प्रतिरूपकेण कृत्रिमरत्नादिना । साहसेन समुद्रयानगिर्यारोहणादिना । व्याजेन ब्राह्मणवेशेन शूद्रादिना । कृष्णं तामसम् । राजसधनं यथा "कुसीदकृषिवाणिज्यशुल्कगानानुवृत्तिभिः । कृतोपकाराद्याप्रच्च राजसं समुदाहृतम्" । अनुवृत्त्या सेवया । सात्त्विकधनं यथा । "श्रुतशौर्य्यतपःकन्याशिष्ययाज्यान्वयागतम् । धनं सप्तविधं शुद्धं मुनिभिः समुदाहृतम्" । श्रुतेनाध्ययनेन शौर्य्येण जयादिना । तपसा जपहोमदेवार्चादिना । कन्यागतं कन्यया सहागतं श्वशुरादेर्लब्धम् । शिष्यागतं गुरुदक्षिणादिना । याज्यागतं आर्त्विज्यलब्धम् । शुद्धं सात्त्विकम्" शुद्धितःदृश्यम् । ५युक्ते ६योज्ये च "खोच्चापकृष्टा भगणैः प्राङ्मुखं यान्ति यद्ग्रहाः । तत् तेषु धनमित्युक्तमृणं पश्चान्मुखेषु तु" सू०सि० । "खोच्चजीवाकर्षिता ग्रहाः पूर्वाभिमुखं भगणैः राशिभिर्भगोलस्य क्रान्तिवृत्तानुसृतखाकाशगोलान्तर्गतक्रान्तिवृत्ते द्वादशराश्यन्तिके यद्राशिविभागैरित्यर्थः । यद्यत्तत्सङ्क्रामितं गच्छन्ति तत्तत्सङ्क्रामितं भागादिकं फलरूपं तेषु पूर्वापरगतग्रहराश्यादिभोगेषु धनं योज्यम्" रङ्ग० । ७लग्नात् द्वितीयस्थाने तत्र जन्मलग्नात् द्वितीयस्थाने चिन्त्यपदार्थाग्रहयोगभेदेन शुभाशुभं च जातकपद्धतावुक्तं यथा "सुवर्णरत्नविक्रयक्रयाद्य कोशसंग्रहः । धनाभिधानमन्दिरे बुधैर्विचिन्त्य यादरात् । समस्तपापखेचरैर्युतेक्षितं धनाभिधम् । दरिद्रताविधायकं विशेषतः कृशानुना । शुद्धः शनिधनगतो धनिनं करोति दृष्टो बुधेन रविजान्यखगप्रदृष्टः । सूर्य्योऽपि, सौम्यखचरा अवगा धनानि नानाविधानि न यदा खलदृष्टदेहाः । बुधगुरुकवयश्चेद्वित्तगा वित्तलाभं विदधति यदि दृष्टाः सोमसौम्येन्दुपुत्रैः । क्रमश, दृष्ट कवित्रेत् सौम्यगेहे धनाप्रै भवति शुभखगानां दृष्टितो मानवस्य । क्षीणः शशी चेन विलोकितोऽर्थे पूर्वार्जितार्थस्य विनाशदः स्यात् । नवीनवित्तागमरोधकौ च धने कुजेन्दू त्वर्चि दोषदौ स्तः । रविर्धनेऽत्यष्टमिते कुजोऽङ्के षड्विंशके चेद्धननाशदः स्यात् । भावद्वे विधुः पीड़नमङ्गिरास्य भूपेऽल्पतायाञ्च कविः षडब्दे । द्वितीयस्य पतिर्नैवस्वामी शुक्रमतादिह । सेन्दुशुक्रोऽष्टमान्त्यस्थितो रात्रौ न्यूनश्च सः । सस्थ्यः शुक्रलग्नेशो जात्यन्धत्वाय कल्पते । एभिः पित्रादिभावेशैर्युक्तश्चेत्तत्तदान्धलत् । सशुक्रलग्नपश्चेत् स्यात्तेषयोर्वैपरीत्यलत् । भावाधीशः शुभैर्युक्तः केन्द्रकोणे शुभप्रदः" ।

वर्षलग्नात् द्वितीयस्थग्रहयोगादिफलम् नी०ता०उक्तं यथा "वित्ताधिपो जन्मनि वित्तगोऽब्दे जीवो यदा लग्नपतोत्यशाली । तदा धनाप्तिः सकलेऽपि वर्षे क्रूरेक्षराफे धनधान्यहानिः । जन्मन्यर्यावलोकीज्योऽब्देऽब्देशो बलवान् यदा । तदा धनाप्तिर्बहुला विनायासेन जायते । एवं यद्भावगोजन्मन्यब्दे तद्भावगो गुरुः । लग्नेशेनेत्यशाली चेत्तद्भावजसुखं भवेत् । यदा जनुषि यं पश्येत् भावमब्देऽब्दपो गुरुः । तदा तद्भावजं सौख्यमुक्तं तालकवेदिभिः । जन्मषष्ठाधिपः सौम्यः षष्ठोऽब्दे स्वल्पलाभदः । पापार्दिते गुरौ रन्ध्रेऽपवाद उपजायते । गुरुर्वित्ते शुभैर्दृष्टयुतो राज्यार्थसौख्यदः । जन्मन्यब्दे च सुखहारार्थि पश्यन् विशेषतः । एवं सितेऽब्दमे भूरिधनं धान्यं च जायते । वित्तलग्नेशसंयोगो वित्त सौख्यफलप्रदः । एवं बुधे सवीर्य्येऽस्मात्तिपिशानोद्यमैर्धनम् । जन्मलग्नगताः सौम्या वर्षेऽर्थे धनलाभदाः । लाभसद्मनि वित्ते वा बुधेज्यसितसंयुते । तैर्वा दृष्टे धनं भूरि स्वकुले राज्यमाप्नुयात् । अर्थार्थसहसेशौ चेत् शुभैर्मित्रदृशेक्षितौ । बलिनौ सुखतो लाभप्रदौ यत्नादरेर्दृशा । मित्रदृष्ट्या सुखाग्निलेऽङ्गार्थयोः सुखतो धनम् । तयोर्भूशरिफे वित्तनाशदुर्जनभीतयः । जन्मनीज्योऽस्ति यद्राशौ तद्राशिवर्षलग्नगः । शुभस्वामीक्षितयुतो नैरुज्यस्वाम्यवित्तदः । स्फुटौ लग्ने रविर्वर्षे धनस्थो धनसौख्यदः । शनौ वित्ते कार्य्यनाशो लाभोऽल्पोऽथ धनव्ययः । भ्रातृसौख्यं गुरुयुते भूतयः स्युः शुभेक्षणात् । क्रूरयोगेक्षणाद् सर्वं विपरीतं फलं वदेत् । वित्तेशो